አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ
BIIROO BARNOOTA BULCHINSA MAGAALAA FINFINNEE
ADDIS ABABA CITY ADMINISTRATION EDUCATION BUREAU

የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ ኤች አይ ቪ/ኤድስ መከ/መቆ/ዘርፍ ለትምህርት አመራሩ የተዘጋጀ

አዲስ አበባ

መግቢያ

ኤች አይ ቪ መከሰቱ ከታወቀበት እ.ኤ.አ ከ1981 ጀምሮ

- በዓለም አቀፍ ደረጃ

- ከ32.7 ሚሊዮን በላይ ሰዎች ሕይወታቸውን በኤድስ ምክንያት አተዋል

- 38 ሚሊዮን ሰዎች ደግሞ በአሁኑ ጊዜ ኤችአይቪ በደማቸው እንደሚገኝ ይገመታል።

- በየዓመቱ 1.7 ሚሊዮን የሚሆኑ አዲስ በኤች አይ ቪ የሚያዙ ሰዎች አሉ

- በየዓመቱ ከ690,000 ሰዎች ለህልፈት እንደሚዳረጉ መረጃዎች ያሳያሉ (UNAIDS FACT SHEET 2019) ።

የቀጠለ...

❖ የሀገራችን

- የስርጭት ምጣኔ 0.93%
- 669,236 የሚሆኑ ወገኖች ኤች አይ ቪ በደማቸው ይገኛል፤(H
  ESTIMATES AND PROJECTION SPECTRUM, 201
  ያሳያል።
- 14,843 ሰዎች አዲስ በኤች አይ ቪ ተይዘዋል። ከእነዚህም ውስጥ
  - ✓67% የሚሆኑት ዕድሜያቸው ከ30 ዓመት በታች
  - ✓20% ዕድሜያቸው ከ20-24 ዓመት የሚሆኑ ወጣ ቶችና
  - ✓19% የሚሆኑት ከ0-4 ዓመት የሚገኙ ህጻናት ናቸው።

የቀጠለ…

- ኤች አይ ቪ በአገራችን
  - ከክልል ክልል፣
  - ከአንድ ቦታ ሌላ ቦታ
  - በተለያዩ ማህበረሰብ ክፍሎች
  - በከተማና በገጠር በከፍተኛ ደረጃ ይለያያል
  - የመያዝ ምጣኔ ከጊዜ ወደ ጊዜ በሚፈለገው መጠን እየቀነሰ እንዳልሆነ መረጃዎች ያሳያሉ።

የቀጠለ...

አዲስ አበባ

- አሁንም የኤች አይ ቪ/ኤድስ ጉዳይ የማህበረሰቡ የጤና የማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ችግር ሆኖ ቀጥሏል።
- የስርጭቱ ምጣኔ 3.2 %
- 107,917 ሰዎች በደማቸዉ ዉስጥ ኤች አይ ቪ እንዳለባቸው ጥናቱ ያመለክታል፤
- በአንድ አመት ዉስጥ 1,408 አዲስ በኤች አይ ቪ የሚያዙ አሉ
- 1,879 የሚሆኑት ደግሞ በኤድስ ምክንያት ህይወታቸዉን ያጣሉ (በ2018 የስነህዝብ እና የዳሰሳ ጥናት/DHS)

ኤች አይ ቪ እና ኮቪድ-19

ኤች አይ ቪ

- ወረርሽኙን መግታት በበሽታው ሕይወታቸውን ላጡ 32.7 ሚሊዮን የዓለም ሕዝቦች ሲባል ከታሪካዊ ግዴታነትም በላይ ነው
- ለቀጣዩ ትውልድ
  - ✓ በጤናው ምቹ፣
  - ✓ እኩልነት የተረጋገጠባትና
  - ✓ ፍትኃዊነት የሰፈነባት ዓለም ለማስረከብ መሰረት መጣያ አጋጣሚ ተደርጎ ሊወሰድም ይችላል።
- የኤድስ ወረርሽኝን ማቆም መቻል ለሌሎች የጤናና የልማት ጥረቶች መነቃቃትን ይፈጥራል
- በመረጃ ላይ የተመሰረቱ ሥራዎችን፤ በዘርፈ-ብዙ አጋርነት መርህ በአንድ ላይ ሆነን በትብብር መስራት ከቻልን ማሳካት የማንችለው ምንም ነገር እንደሌለ ማሳያ የሚሆን ነው።

ኮቪድ-19

- በአሁኑ ወቅት የዓለምን ትኩረት በእጅጉ የወሰደበት ጊዜ ላይ እንገኛለን
- ወረርሽኙ እያስከተለ ያለውን ሁለንተናዊ ጫና ለመቀልበስ በሚደረገው ጥረት የኤች አይ ቪ ወረርሽኝ ቁጥጥር እና ኤድስ የህብረተሰቡ የጤና ችግር ወደ ማይሆንበት ደረጃ ለማድረስ የተቀመጠውን ግብ ስኬት ወስኖታል፡፡
- የተባበሩት መንግስታት የኤድስ ፕሮግራም (UNAIDS) ወቅታዊ መግለጫ እንደሚያሳየው ጥምር የሆነው የኤች አ ይቪና የኮቪድ-19 ወረርሽኝ ሊገታ የሚችለው
  - ✓ መድሎና መገለልን በመቀነስ
  - ✓ የሰው ልጆችን ማዕከል ያደረጉ ስልቶችን በመቀየስና
  - ✓ ሰብዓዊ መብቶችንና የሥርዓተ-ጾታ ጉዳዮችን መሰረት ያደረጉ ሁለንተናዊ ምላሾችን መስጠት ሲቻል መሆኑን ያስረዳል፡፡

የቀጠለ

- የኮቪድ-19 ወረርሽኝ፤
  - ✓ ኤች አይ ቪ በደማቸው የሚገኝ ወገኖች፣
  - ✓ ሴቶችና ልጃገረዶች፣
  - ✓ ይበልጥ ተጋላጭ የማህበረሰብ ክፍሎች የነበሩባቸውን ችግሮች ይበልጥ እንዲባባስ አድር□ል

- የኮቪድ-19 ወረርሽኝ በህብረተሰባችን ውስጥ የሚገኙ ስር የሰደዱ ልዩነቶች ጎልተው እንዲታዩ አድርጓል።

- ይህንን ተግዳሮት ወደ ጥሩ አጋጣሚ በመቀየር ነገሮችን ከወትሮ በተለየ መልኩ በትብብር ለማከናወን እንደ ማንቂያ ደወል ይሆናል።

ራሴን እና ቤተሰቤን ከኤች አይ
ቪና ከኮሮና ቫይረስ ለመከላከል
ተገቢውን ጥንቃቄ አደርጋለሁ!

የ2013 ዓ.ም የመሪ ቃሉ ፅንሰ ሀሳብ

- በዓለም ዙሪያ ኤች አይ ቪ በደማቸው ለሚገኝባቸውና በቫይረሱ ጉዳት ለደረሰባቸው ወገኖች ድጋፋችንን ለማሳየት
- በኤድስ ህይወታቸውን ያጡትን ወገኖች ለማስታወስ
- የዓለም ትኩረት የኮቪድ-19 ወረርሽኝ
  - ✓ በጤና፣
  - ✓ በህይወትና
  - ✓ በኑሮ እያስከተለው ባለው ተጽዕኖ ላይ በማረፉ

የቀጠለ

- የኮቪድ-19 ወረርሽኝ ከሌሎች ትኩረት ከሚሹ ጉዳዮች ለምሳሌ፡-
  - ✓ እኩልነት ከማስፈን፣
  - ✓ ከሰብአዊ መብቶች፣
  - ✓ ከፆታ እኩልነት፣
  - ✓ ከማህበራዊ ጥበቃና ከኢኮኖሚ ዕድገት ጋር እንዴት ጠንካራ ቁርኝት እንዳለው በማሳየቱ
- የአመራሩና የማህበረሠቡ ተሳትፎ ለኤች አይ ቪ/ ኤድስ ዘርፈ-ብዙ ምላሽ ስኬት የማይተካ ሚና እንደነበረው ሁሉ የኮቪድ-19 ወረርሽኝን በመግታቱ ረገድም ቁልፍ ሚና በመኖሩ

የቀጠለ

- የማህበረሰቡ ንቁ ተሳትፎና ለጋራ ዓላማ በትብብር በኤች አይ ቪ/ኤድስ ጉዳት ለደረሰባቸው ወገኖች
  - ✓ መረጃ አገልግሎት፣
  - ✓ ማህበራዊ ጥበቃና
  - ✓ ተስፋ በመስጠቱ ረገድ ከፍተኛ አስተዋፅዖ እንዳበረከተ ብዙ ተሞክሮዎችን በማየት

- ይህንን ከግምት ውስጥ በማስገባት በዚህ ዓመት የዓለም ኤድስ ቀን **“ኤች አይ ቪን ለመግታት፣ ዓለም አቀፋዊ ትብብር ፣ የጋራ ኃላፊነት”** በሚል መሪ ቃል ይከበራል።

የቀጠለ…

- ለጋራ ዓላማ መተባበር የማህበረሰቡ ኃላፊነት ብቻ ሊሆን አይገባም።
  - ✓ መንግስታዊ ተቋማት፣
  - ✓ ለጋሽ ድርጅቶች፣
  - ✓ የሐይማኖት መሪዎች፣
  - ✓ ሲቪክ ማህበራትና እያንዳንዱ ግለሰብ የኤች አይ ቪ ስርጭት በመግታት ጤናማና ለመኖር ምቹ የሆነች ሀገር በመገንባት ሂደቱ የማይተካ አሻራቸውን ማሳረፍ ይጠበቅባቸዋል።

የቀጠለ

- የፖለቲካ ቁርጠኝነት
  - ✓ በኮቪድ-19 ወረርሽኝ ለውጥ በመፍጠር መንግስታት ያስቀመጧቸው አዳዲስ ጠንካራ የፖሊሲ እርምጃዎችና ፈሰስ ያደረጉት መዋዕለ-ነዋይ የብዙዎችን ሕይወት ሊታድግ ችሏል።
- መንግስታዊ እና መንግስታዊ ባልሆኑ ተቋማት መካከል ከፍተኛ ትብብር
  - ✓ በሀገራችን ከኮቪድ-19 ወረርሽኝ ጋር በተያያዘ የፀረ- ኤች አይ ቪ/ኤድስ ህክምና እንዳይቋረጥ የተደረገውን ሀገራዊ ጥሪ ተከትሎ የጤና ባለሙያዎችም ከፍተኛ ርብርብ አድርገዋል።
- እ.ኤ.አ በ2030 ኤድስ የማህበረሰቡ የጤና ችግር የማይሆንበት ደረጃ ለማድረስ የመጨረሻዎቹ አስር ዓመታት ላይ ስለምንገኝ ከግቡ ለመድረስ ከዚህ በፊት ውጤት ያስመዘገብንበትን የአመራር ቁርጠኝነት መልሰን ማረጋገጥ ተተኪ የሌለው መፍትሄ ነው።

የተመዘገቡ ውጤቶች

- ባለፉት ሁለት አስርት ዓመታት ውስጥ በጋራ በተደረጉ ጥረቶች፡-
  - ✓ በየዓመቱ አዲስ በኤች አይ ቪ የሚያዙ ሰዎችን ቁጥር እ.ኤ.አ በ2010 ከነበረበት በ46 በመቶ
  - ✓ በኤድስ ምክንያት የሚከሰትን ሞት በ52 በመቶ በላይ እንዲቀንስ ተደርጓል (FHAPCO,2019)።
  - ✓ **የኤች አይ ቪ ስርጭት ምጣኔ በ1990ዎቹ መጨረሻ ከነበረበት 3 በመቶ በ2017 ወደ 1 በመቶ ዝቅ ማድረግ ተችሏል (FHAPCO, 2019)።**
  - ✓ ኤች አይ ቪ ከእናት ወደ ልጅ የመተላለፍ ምጣኔ (በ6 ሳምንታት ውስጥ እና የጡት ማጥባት ጊዜን ጨምሮ) እ.ኤ.አ በ 2010 ከነበረበት 44 በመቶ እንዲቀንስ ተደርጓል (FHAPCO, 2019)።

የቀጠለ...

- ✓ በ2019 የኤች አይ ቪ በደማቸው ይገኛል ተብሎ ከሚገመቱ ወገኖች መካከል 79 በመቶ የሚሆኑት ተመርምረው ራሳቸውን እንዲያውቁ ተደር□ል
- ✓ ከእነዚህ መካከል 90 በመቶ ያህሉን ደግሞ የፀረ-ኤች አይ ቪ መድኃኒት ላይ እንዲቀመጡና
- ✓ መድኃኒት ከሚወስዱት ውስጥ 91 በመቶ ያህሉን የቫይረስ ልኬት መጠን በሚፈለገው መጠን እንዲወርድ ማድረግ ተችሏል

ያጋጠሙ ተግዳሮቶች

ተግዳሮቶቹ እርስ በርስ የተሳሰሩ ሲሆን ዋና ዋናዎቹ፡-

- ✓ ከዚህ ቀደም ብሎ ለተመዘገበው የዘርፈ-ብዙ ምላሹ ስኬት ከፍተኛ ሚና የነበረው የአመራሩ ቁርጠኝነት ዛሬ ላይ መታየት አለመቻል
- ✓ የአመራር አደረጃጀቶች (ክበባት በሚፈለገው መልኩ አለመጠናከር)
- ✓ ተቋማት የኤች አይ ቪ/ኤድስ ሜይንስትሪሚንግ ፕሮግራሞችን በባለቤትነት አለመተግበር
- ✓ ጉዳዩ የሚፈልገውን የሰውና የገንዘብ ኃይል በወቅቱ የማግኘት ተግዳሮት

የቀጠለ…

- ይበልጥ ተጋላጭና ቅድሚያ የሚሹ የማህበረሰብ ክፍሎች ላይ ያተኮሩ እንደ የማህበረሰብ ንቅናቄና የባህሪ ለውጥ ተግባቦት ያሉ የፀረ-ኤች አይ ቪ መከላከል ፕሮግራሞችና አገልግሎቶች አለመጠናከር

- ኤች አይ ቪ በደማቸው የሚገኝ ወገኖች ራሳቸውን እንዲያውቁና አውቀውም ሕክምናውን እንዲጀምሩ ለማድረግ የሚያስችል ፍላጎት ከመፍጠር አንፃር ትልቅ ክፍተት መኖር።

የቀጠለ

- ✓ አዲስ በኤች አይ ቪ የሚያዙ ሰዎችን ቁጥር በሚፈለገው መጠን መቀነስ አለመቻል

- ✓ የኤች አይ ቪ ምርመራ አገልግሎት በመንግስትና በግል የጤና ተቋማት እንዲሁም ማህበረሰቡ ድረስ በመዝለቅ እየተሰጠ የሚገኝ ቢሆንም አዲስ በኤች አይ ቪ የሚያዙ ሰዎችን ከማግኘት አንፃር የሚጠበቀውን ያህል ውጤታማ መሆን አልቻለም።

የኤች አይቪ ምርመራ አገልግሎት በመንግስትና በግል የጤና ተቋማት

ተ.ቁ	የበጀት አመት	እቅድ	ክንውን	ክንውን በመቶኛ
1	2010	9.2 ሚሊዮን (1.2%)	73,981	0.8%
2	2011	8.2 ሚሊዮን (1.2%)	51,093	0.6%
3	2012	7.8 ሚሊዮን (1.2%)	41,070	0.5%

የቀጠለ

የአፍላ ወጣቶችና ህፃናት አፈፃፀም (እድሜያቸው ከ15 አመት በታች)

ተ.ቁ	ፆታ	2ኛው 90	3ኛው 90
1	አፍላ ወጣት ወንዶች	65	81
2	አፍላ ወጣት ሴቶች	74	83
3	ህፃናት	67	74

የትኩረት አቅጣጫዎች

የትኩረት አቅጣጫዎች

የኤች አይ ቪ ፕሮግራሞች የሴቶችና የልጃገረዶችን መብትና የፆታ እኩልነት ያማከሉ እንዲሆኑ ማድረግ፡-

- በትምህርት ተቋማት በማጠናከር በማጠናከርና ንቅናቄ በመፍጠር ለወረርሽኞች ምላሽ መስጠት
- ኤች አይ ቪ/ኤድስን ለመከላከልና ለመቆጣጠር በሚደረገው ጥረት ሴቶች እና ልጃገረዶች ተሳትፎ እና ውሳኔ የመስጠት ሚና ሊኖራቸው ይገባል፡፡
- በየደረጃው የሚቀረፁ የኤች አይ ቪ ፕሮግራሞች አሳታፊና ፍላጎትን መሰረት ያደረጉ መሆን አለባቸው፡፡

“ኤች አይ ቪን ለመግታት፣ ዓለም አቀፋዊ ትብብር ፣ የጋራ ኃላፊነት”

“Global Solidarity and Shared Responsibility”

አመሰግናለሁ!!